

วิเคราะห์การสัมภาษณ์กรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสัมภาษณ์กรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกเป็นตัวอย่างจำนวน ๒๓๔ คน จากคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ๓ ตำบล คือตำบลในเขตพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ ตำบล ตำบลในเขตพัฒนาภาคกลาง ๑ ตำบล ตำบลในเขตพัฒนาภาคใต้ ๑ ตำบล โดยวิธีการจับสลากเลือกจังหวัด อำเภอและตำบลตามที่ใดกล่าวไว้แล้วในบทนำ

จากตารางที่ ๑ จะเห็นว่ากรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่ถูกสัมภาษณ์ส่วนมากอายุอยู่ในระหว่าง ๓๖ - ๕๕ ปี และที่มีมากที่สุดคืออายุระหว่าง ๔๑ - ๔๕ ปี คือมีถึง ๒๖.๔๗ เปอร์เซ็นต์ จะเห็นได้ว่ากรรมการพัฒนาหมู่บ้านมีอายุอยู่ในวัยทำงาน คือไม่หนุ่มหรือแก่จนเกินไป ส่วนมากมีอายุอยู่ในระหว่างกลาง ๆ คนและค่อนข้างมีอายุ ซึ่งบุคคลในวัยนี้เป็นผู้ที่มีความคิดอ่านสุขุมรอบคอบเพราะไม่ใช่คนหนุ่มหรือเด็ก หรือแก่จนเกินไป และคนมีอายุขนาดนี้ส่วนมากก็ผ่านงานและมีประสบการณ์ในชีวิตมาพอสมควร จึงคาดได้ว่าคณะกรรมการเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นผู้นำท้องถิ่นของคนได้เป็นอย่างดี

สำหรับในด้านการศึกษา นั้น ปรากฏว่าส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ คือมีถึง ๗๑.๐๑ เปอร์เซ็นต์ ส่วนผู้ที่ไม่ได้เรียนเลยมีน้อยมาก และผู้เรียนสูง ๆ ขึ้นไปก็มีบ้างแต่ไม่มากนัก จึงนับได้ว่าการศึกษาของกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งมีฐานะเป็นทั้งชาวบ้านและผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้านมีการศึกษาอยู่ในระดับพอใช้ได้ คือจบประถมศึกษาปีที่ ๔ เป็นจำพวกที่พออ่านออกเขียนได้ การจะพัฒนาหรือให้คำแนะนำอบรมก็พอจะทำได้ไม่ยากนักหากมีพัฒนากรหรือเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่เอาใจใส่ คอยให้คำแนะนำกระตุ้นเตือนอยู่เสมอ ๆ กรรมการเหล่านี้ก็จะสามารถไปแนะนำชักจูงราษฎรได้อีกต่อหนึ่ง ในด้านอาชีพหลักของกรรมการที่ถูกสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ประมาณ ๗๔.๕๗ เปอร์เซ็นต์ มีอาชีพหลักในการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวนานับไทยทั่ว ๆ ไป รองลงมาได้แก่อาชีพ ทำสวนทำไร่ คือมีประมาณ ๑๘.๒๙ เปอร์เซ็นต์ ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นนอกจากทำนา ทำไร่ ก็มีจำนวนน้อยมาก เช่น ค้าขาย รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ รับราชการ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านส่วนมากมีอาชีพเช่นเดียวกับชาวนาธรรมดา จึงเป็นผู้ที่สามารถเข้ากับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เพราะมีอาชีพประเภทเดียวกันสามารถจะรู้จักจิตใจของชาวนาว่าต้องการอะไรหรือยังขาดอะไรและ

หากจะมีการพัฒนาในด้านวัตถุ หรือจิตใจหรือทัศนคติที่ดี ก็เป็นผู้สามารถเข้าใจความต้องการและรู้ความสามารถของชาวบ้านเป็นอย่างดี จึงนับได้ว่ากรมการพัฒนาชุมชนเหล่านี้สามารถที่จะช่วยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายในการพัฒนาระดับหมู่บ้านและตำบลได้อย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการของชาวบ้าน

ตารางที่ ๑ แสดงอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพหลักของผู้ตอบ

อายุ (ปี)	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	การศึกษา	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	อาชีพหลัก	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
๒๖-๓๐	๔	๑.๖๘	ไม่ใคร่เรียน	๑๘	๗.๕๖	ทำนา	๑๘๗	๗๘.๕๗*
๓๑-๓๕	๑๘	๗.๕๖	ต่ำกว่าป.๔	๓๘	๑๖.๓๘	ทำสวน-ไร่	๓๔	๑๔.๒๘
๓๖-๔๐	๔๗	๑๙.๗๕	ป.๔	๑๖๘	๗๑.๐๑*	รับจ้าง	๕	๒.๑๐
๔๑-๔๕	๖๓	๒๖.๔๗*	ม.ศ.๑	๒	๐.๘๔	กาขาย	๘	๓.๓๖
๔๖-๕๐	๔๐	๑๖.๘๑	ม.๓	๕	๒.๑๐	เลี้ยงสัตว์	๑	๐.๔๒
๕๑-๕๕	๓๔	๑๔.๒๘	ม.๖	๑	๐.๔๒	รับราชการ	๓	๑.๒๖
๕๖-๖๐	๒๗	๑๑.๓๔	นักธรรมเอก	๑	๐.๔๒			
๖๑-๖๕	๔	๑.๖๘	ปริญญา๕-๖	๓	๑.๒๖			
รวม	๒๓๘	๑๐๐		๒๓๘	๑๐๐		๒๓๘	๑๐๐

ข้อมูลเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของเขตพัฒนาชุมชน

๑. ฐานะความเป็นอยู่และรายได้

การส่งเสริมฐานะความเป็นอยู่และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านชนบท นั้น เป็นเป้าหมายอันดับที่ ๑ ของการพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนทุกระดับก็ได้วางแผนการดำเนินงานเพื่อช่วยส่งเสริมฐานะความเป็นอยู่และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าความสนใจอันดับแรกของประชาชนในชนบทก็อยู่ที่การเพิ่มรายได้และการยกระดับการครองชีพ เพราะการได้เห็นหรือได้ทราบถึงความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายในที่อื่น ๆ จะทำให้ประชาชนในชนบท

มีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในชนบท ความต้องการที่จะมีระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจึงเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยผู้ใหญ่ประชาชนในชนบทที่เห็นตัวที่จะพัฒนาตนเองและหมู่บ้านของตนได้เจริญขึ้น การดำเนินงานพัฒนาชุมชนทุกโครงการแม้จะไม่ใช้เรื่องการเพิ่มรายได้โดยตรงแต่ในขั้นสุดท้ายแล้วจะนำไปสู่การยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน และเมื่อความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น มีรายได้สูงขึ้น การที่จะยกฐานะหรือมอบผู้ใหญ่ประชาชนปกครองตนเองก็จะทำได้ง่ายขึ้น เพราะประชาชนมีฐานะก็มีรายได้คือความสามารถของประชาชนที่จะเสียค่าบริการต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ส่วนรวมก็มีมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการหมู่บ้าน ตามตารางที่ 2 และ 3 เปรียบเทียบฐานะความเป็นอยู่ของชนในหมู่บ้านระหว่างปัจจุบันกับเมื่อก่อนมีการพัฒนาชุมชน ปรากฏว่ามีผู้ตอบว่าฐานะความเป็นอยู่ของชนในหมู่บ้านดีขึ้นมีมากถึง 89.92 เปอร์เซ็นต์ ตอบว่าเหมือนเดิมมีเพียง 7.56 เปอร์เซ็นต์ และตอบว่าเลวลงมีจำนวนน้อยมากคือ 1.26 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้น จึงเชื่อได้ว่าฐานะความเป็นอยู่ของชนในหมู่บ้านในเขตพัฒนาที่มีฐานะดีขึ้นกว่าเดิมเป็นส่วนมากหรือเกือบทั้งหมด สำหรับในเรื่องรายได้ในปัจจุบันก็มีผู้ตอบว่ามีรายได้เพิ่มขึ้น 82.35 เปอร์เซ็นต์ ผู้ตอบว่าเท่าเดิมมีเพียง 11.35 เปอร์เซ็นต์ มีผู้ตอบว่าลดลงเพียง 6.30 เปอร์เซ็นต์ จึงพอจะกล่าวได้ว่ารายได้ของประชาชนในเขตพัฒนาส่วนใหญ่ในหมู่บ้านปัจจุบันเพิ่มขึ้นกว่าเมื่อก่อนมีการพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้ยังได้สอบถามความเห็นของกรรมการพัฒนาหมู่บ้านโดยให้เปรียบเทียบความเจริญของหมู่บ้านที่ไม่อยู่ในเขตพัฒนากับหมู่บ้านของคนเพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างหมู่บ้านที่มีการพัฒนาชุมชนกับหมู่บ้านที่ไม่มีการพัฒนาชุมชน ก็ได้รับคำตอบว่าหมู่บ้านของคนที่มีการพัฒนาชุมชนนั้นเจริญกว่ามีผู้ตอบถึง 89.08 เปอร์เซ็นต์ ผู้ที่เห็นว่าเจริญพอ ๆ กันมีเพียง 10.92 เปอร์เซ็นต์ ส่วนผู้ที่เห็นว่าหมู่บ้านที่มีการพัฒนาชุมชนเจริญน้อยกว่าไม่มีเลย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าฐานะความเป็นอยู่และรายได้ของชนในหมู่บ้านในเขตพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่ดีขึ้นและเจริญขึ้นกว่าเมื่อก่อนมีการพัฒนาชุมชนและในหมู่บ้านที่มีการพัฒนาชุมชนก็เจริญกว่าหมู่บ้านที่ไม่มีการพัฒนาชุมชน จึงนับว่าได้ว่าการพัฒนาชุมชนมีส่วนในการทำให้ฐานะความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชนในเขตพัฒนาดีขึ้นและเจริญขึ้น อันเป็นการช่วยวางรากฐานฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้นเพื่อที่จะสามารถยกฐานะหมู่บ้าน ตำบลเหล่านี้เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นได้ต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบฐานะความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านปัจจุบันกับ
ก่อนมีการพัฒนาชุมชน

ฐานะความเป็นอยู่ในปัจจุบัน	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
ดีขึ้น	214	89.92	
เหมือนเดิม	18	7.56	
เลวลง	3	1.26	
ไม่ทราบ	3	1.26	
รวม	238	100	

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบรายได้ของคนในหมู่บ้านปัจจุบันกับก่อนมีการพัฒนาชุมชน

รายได้ในปัจจุบัน	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
เพิ่มขึ้น	196	82.35	
เท่าเดิม	27	11.35	
ลดลง	15	6.30	
รวม	238	100	

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความเจริญของหมู่บ้านที่ไม่อยู่ในเขตพัฒนากับหมู่บ้าน
ของผุ้ตอบ

ความเห็น	จำนวนผุ้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
หมู่บ้านของผุ้ตอบเจริญกว่า	212	89.08	
เจริญพอ ๆ กัน	26	10.92	
หมู่บ้านของผุ้ตอบเจริญน้อยกว่า	-		
รวม	238	100	

2. การคมนาคมและการติดต่อกับโลกภายนอก

บุคคลที่มีความตื่นตัวจะมีความสนใจติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกหมู่บ้านของตน จะชวนช่วยกันรณเพื่อปรับปรุงแบบการดำเนินชีวิตของคน ซึ่งยังล้าหลังอยู่ให้เหมาะสมกับโลกปัจจุบัน ซึ่งผิดกับสมัยก่อน คนส่วนมากขาดความสนใจและขาดการติดต่อกับโลกภายนอก เพราะการคมนาคมติดต่อกับภายนอกเป็นไปด้วยความยากลำบาก และคนมีความสนใจพอใจในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่ ในปัจจุบันลักษณะชีวิตแบบนี้กำลังเปลี่ยนแปลงไป กล่าวอีกนัยหนึ่ง คนทั่วไปเริ่มมีความตื่นตัวมากขึ้น จากการที่ไ้ท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ มากขึ้น มีบุคคลภายนอก เช่น ข้าราชการและพ่อกามาติดต่อย่อมเยียมเยียนในหมู่บ้านเมื่อใดทราบเรื่องความเจริญจากการศึกษาและคำบอกเล่าของผู้อื่น เกิดความสนใจ เปรียบเทียบแบบการดำเนินชีวิตของตนกับผู้อื่น ก็พยายามติดตามการเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกภายนอก การคมนาคมและสื่อมวลชนที่เจริญขึ้น ทำให้ชาวบ้านมีประสพการณ์มากขึ้น และช่วยสร้างควมตื่นตัว ความต้องการที่จะเห็นความเจริญในหมู่บ้านของตนบาง ชวนช่วยปรับปรุงวิธีการประกอบอาชีพให้ทันสมัย โดยศึกษาวิธีการใหม่ ๆ ที่ผู้อื่นได้เห็นผลดีหรือมีคำแนะนำ ฯลฯ การวัดความก้าวหน้าของงานพัฒนาชุมชนส่วนหนึ่ง จึงวัดได้ด้วยการกระตุ้นความตื่นตัว ความสนใจและการติดต่อกับโลกภายนอกของราษฎรในหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์กรรมการพัฒนาหมู่บ้านในเขตพัฒนาชุมชนปรากฏตัวเลขตามตารางที่ 5 และที่ 6 ดังนี้

จากตารางที่ 5 ปรากฏมีผู้ตอบว่าการคมนาคมในปัจจุบันเจริญกว่าเมื่อก่อนมีการพัฒนาชุมชนถึง 97.48 เปอร์เซ็นต์ เมื่อการคมนาคมสะดวกขึ้นโอกาสที่ชาวบ้านจะเดินทางไปยังหมู่บ้าน ตำบล จังหวัดอื่น ๆ ก็ง่ายขึ้น และในขณะเดียวกันบุคคลอื่น ๆ จะมาเยี่ยมเยียนหมู่บ้านก็สะดวกขึ้น หรือมาไถ่ถามขึ้น ชาวบ้านก็มีโอกาสได้ติดต่อได้รับทราบหรือเห็นความเจริญของท้องถิ่น ๆ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นจะพัฒนาหมู่บ้าน ตำบลของตนให้ทัดเทียมหมู่บ้านอื่น ๆ ที่เจริญกว่าและตามตารางที่ 6 เมื่อถามถึงการรับฟังข่าวสารก็ได้คำตอบว่ามีไม่สนใจข่าวสารเพียง 1.26 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น นอกนั้นส่วนใหญ่ก็สนใจรับฟังข่าวสารทั้งหมด ซึ่งแหล่งที่มาของข่าวสารที่มีผู้รับฟังมากที่สุดได้แก่ วิทยุ ซึ่งมีถึง 94.54 เปอร์เซ็นต์ และระหว่างข่าวสารที่มีผู้รับฟังรองลงมาคือ จากกาน้ำ ผู้ใหญ่บ้าน 82.35 เปอร์เซ็นต์ จากหนังสือพิมพ์ 57.56 เปอร์เซ็นต์ และจากเพื่อนบ้าน 51.68 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ จึงเห็นได้ว่าการคมนาคมปัจจุบันสะดวกขึ้น ประชาชนในชนบทสนใจรับฟังข่าวสารมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากวิทยุ ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวขึ้นสนใจในนโยบายความเคลื่อนไหวในวงการบริหารราชการและการปกครอง โอกาสที่จะยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ก็ง่ายขึ้นหากจะทำการส่งเสริมให้มีการปกครองตนเองก็ย่อมง่ายขึ้นด้วย

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการคมนาคมปัจจุบันกับเมื่อก่อนมีการพัฒนาชุมชน

การคมนาคมในปัจจุบัน	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
สะดวกขึ้น	232	97.48	
เหมือนเดิม	6	2.52	
เลวลง	-	-	
รวม	238	100	

ตารางที่ 6 แสดงการรับฟังข่าวสารของผู้ด็กสัมภาษณ์

ที่มาของข่าวสาร	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
วิทยุ	225	94.54	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้ด็กสัมภาษณ์ทั้งหมด
หนังสือพิมพ์	137	57.56	
กานัน ผู้ใหญ่บ้าน	196	82.35	
เพื่อนบ้าน	123	51.68	
ไม่สนใจ	3	1.26	

3. สุขภาพอนามัยของราษฎรในหมู่บ้าน

ประชาชนที่มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บย่อมเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชนก็คือการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของราษฎรในหมู่บ้านชนบท ด้วยการปรับปรุงการอนามัยและสัขาภิบาล บุคคลที่มีร่างกายแข็งแรงปฏิบัติตามหลักอนามัยย่อมมีความต้านทานโรดสูง มีการเจ็บป่วยด้วยโรครายทาง ๆ น้อย และมีเวลาที่จะอุทิศให้แกการประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้สุขภาพที่สมบูรณ์ยังทำให้บุคคลเกิดสติปัญญาที่มีความคิดความอ่านดี

จากการสัมภาษณ์กรรมการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อเปรียบเทียบสุขภาพอนามัยของคนในหมู่บ้านตามตารางที่ 7 ปรากฏว่ามีผู้ตอบว่าปัจจุบันสุขภาพอนามัยของคนในหมู่บ้านดีขึ้นกว่าเมื่อก่อนมีการพัฒนาชุมชนจำนวน 97.70 เปอร์เซ็นต์ และผู้ที่ตอบว่าเหมือนเดิมมี 2.10 เปอร์เซ็นต์ ผู้ที่เห็นว่าเลวลงไม่มีเลย แสดงว่าปัจจุบันสุขภาพอนามัยของประชาชนในหมู่บ้านดีขึ้นเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ เมื่อประชาชนในเขตพัฒนาส่วนมากมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น การที่คนเรามีสุขภาพสมบูรณ์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บก็ย่อมมีกำลังทั้งทางร่างกายและความคิดอ่านที่จะปรับปรุงหมู่บ้านของตนมากขึ้น สามารถใช้เวลาประกอบอาชีพได้มากขึ้น ทำให้รายได้ดีขึ้น หากจะส่งเสริมให้ประชาชนเหล่านี้ช่วยตนเองโดยการปกครองตนเองก็จะทำไ้ได้ง่ายขึ้น

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบสภาพอนามัยของคนในหมู่บ้านปัจจุบันกับเมื่อก่อนมี
การพัฒนาชุมชน

สภาพอนามัยในปัจจุบัน	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
ดีขึ้น	233	97.90	
เหมือนเดิม	5	2.10	
เลวลง	-	-	
รวม	238	100	

4. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน

ตามที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 5 แล้วว่า การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนโดยให้ประชาชนรู้จักริเริ่มและใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการพิจารณาหาทางเลือกแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านโดยรวมมีถ้อยแถลงคำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาของแต่ละชุมชนโดยตนเอง โดยผ่านทางผู้นำท้องถิ่น ซึ่งได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ตำบล และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อจัดสนองบริการอันเป็นประโยชน์สุขร่วมกันของชุมชน อันจะเป็นบันไดขั้นต้นที่จะนำไปสู่การปกครองท้องถิ่นของตนเองได้ในอนาคต

สำหรับการพัฒนาชุมชนในประเทศไทย มีคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดเป็นผู้พิจารณาวางโครงการและแผนคำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านโดยมีพัฒนากรหรือนักวิชาการสาขาต่าง ๆ เป็นผู้ช่วยเหลือให้ความรู้ คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกตามที่จำเป็นแก่การวางโครงการทำงานนั้น ๆ โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้การคำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเป็นสถาบันที่จะฝึกสอนประชาชนให้ใคร่เรียนรู้และคุ้นเคยต่อวิถีการทำงานแบบการปกครองตนเอง

ดังนั้น เพื่อที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านว่าได้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวหรือไม่เพียงใด ผู้เขียนจึงได้สอบถามถึงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นบางเรื่องดังต่อไปนี้

จากตารางที่ 8 แสดงการประชุมของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านจะต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และจากตัวเลขจะเห็นว่า กรรมการส่วนมากตอบว่ามีการประชุมปีละ 11 - 12 ครั้ง จำนวน 47.48 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเท่ากับอัตราที่กำหนดไว้ คือให้มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ผู้ตอบมากอันดับรองลงมาคือตอบว่ามีการประชุมปีละ 5 - 6 ครั้ง ประมาณ 32.35 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งก็เท่ากับมีการประชุม 2 เดือนต่อ 1 ครั้ง สรุปแล้วก็ยังนับได้ว่าคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านมีการประชุมกันเป็นประจำแม้จะมีการประชุมต่างกันออกไปบ้างก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่มากพอสมควร ถือเป็นกรณีที่ดี ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหากจะให้ กรรมการพัฒนาหมู่บ้านประชุมกันบ่อย ๆ ก็อาจจะเป็นการระดมทุน เพราะกรรมการเหล่านี้ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพในการทำนาโดยเฉพาะในเวลาหน้าทำนา กรรมการเหล่านี้ก็ต้องประกอบอาชีพของตนเพื่อให้เห็นกับฤดูกาล และการทำงานของกรรมการพัฒนาเหล่านี้ไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น จึงนับได้ว่าการประชุมของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านตามจำนวนดังกล่าวก็เพียงพอสำหรับการฝึกหัดเพื่อเรียนรู้วิธีการบริหารงานแบบการปกครองตนเองได้พอสมควร

ตารางที่ 8 แสดงการประชุมของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

จำนวนครั้ง/ปี	ผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
3 - 4	21	8.82	
5 - 6	77	32.35	
7 - 8	15	6.30	
9 - 10	8	3.36	
11 - 12	113	47.48	
13 - 14	4	1.68	
รวม	238	100	

จากตารางที่ 9 แสดงการที่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเกิดกิจกรรมที่จะทำในหมู่บ้าน มาร่วมปรึกษารื้อกับชาวบ้านเพื่อให้ชาวบ้านออกความคิดเห็นและเป็นการชักจูงความสนใจ ของประชาชนให้เขาร่วมควบ ปรากฏว่ามีผู้ตอบว่านำมาปรึกษากับชาวบ้านเป็นจำนวนเกือบทั้งหมด คือ 99.16 เปอร์เซ็นต์ มีผู้ตอบว่าไม่ทราบเพียง 2 ราย หรือ 0.84 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้นแสดงว่า การทำงานของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านอาจจะกล่าวได้ว่าได้นำกิจกรรมทั้งหมด ที่จะทำมารวม ปรึกษารื้อกับชาวบ้านให้ชาวบ้านมีโอกาสได้ออกความคิดเห็นว่าควรไม่ควรอย่างไร จึงนับได้ว่า ได้มีการฝึกหัดให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นและถึงจุดความสนใจของชาวบ้านให้มาร่วมกันจัดทำ กิจกรรมตามความต้องการของหมู่บ้านอย่างแท้จริง ทำให้ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นเพราะตน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของหมู่บ้านควบ หากคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านทำไปโดยลำพัง อาจจะไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้านและชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการปรึกษารื้อก็จะขาด ความกระตือรือร้นไป การขอความร่วมมือก็จะทำได้ยากขึ้น จึงนับได้ว่าคณะกรรมการหมู่บ้านได้ เป็นผู้ฝึกหัดให้ประชาชนได้เรียนรู้และคุ้นเคยต่อวิธีการปกครองตนเองไว้ดี

ตารางที่ 9 แสดงการนำกิจกรรมในหมู่บ้านมาปรึกษาร่วมกับชาวบ้าน

การนำกิจกรรมมาปรึกษา	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
ปรึกษา	236	99.16	
ไม่ปรึกษา	—	—	
ไม่ทราบ	2	0.84	
รวม	238	100	

จากตารางที่ 10 ถ้ามองว่าการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านได้มีการวาง กฎเกณฑ์ให้ราษฎรมาร่วมกันทำงานหรือไม่ ได้รับคำตอบว่า ได้มีการวางกฎเกณฑ์ให้ราษฎรทำงาน ร่วมกันถึง 93.70 เปอร์เซ็นต์ ตอบว่ามีบ้างจำนวน 6.30 เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่าการดำเนิน กิจกรรมของหมู่บ้านเกือบทั้งหมดได้มีการวางกฎเกณฑ์ในการทำงานร่วมกันของชาวบ้านไว้ล่วงหน้า

จึงเห็นได้ว่าคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและชาวบ้านได้มีการวางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไว้วงหน้า เป็นการทางานที่มีแผนงานมีการจัดระบบในการทางานร่วมกัน จากตารางที่ 11 ได้ถามต่อไปว่าถ้ามีการวางกฎเกณฑ์ในการทางานร่วมกันมีราษฎรปฏิบัติตามมากน้อยเพียงใด ได้รับคำตอบว่ามีปฏิบัติตามทั้งหมด 67.26 เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบว่ามีมีการวางกฎเกณฑ์ และมีผู้ตอบว่าปฏิบัติตามเป็นบางเรื่อง 32.74 เปอร์เซ็นต์ ของผู้ตอบว่ามีมีการวางกฎเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่ากฎเกณฑ์ที่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านกับชาวบ้านร่วมกันวางขึ้นนั้นราษฎรส่วนมากปฏิบัติตามส่วนที่ไม่ปฏิบัติตามเป็นบางเรื่องมีเป็นจำนวนน้อย ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากเหตุขัดข้อง หรือเหตุบังเอิญ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้เพราะกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นนั้นส่วนมากเป็นกฎเกณฑ์ที่ให้อำนาจแก่ราษฎรโดยความสมัครใจไม่มีบทลงโทษเหมือนกฎหมายของบ้านเมือง เมื่อผู้ใดมีเหตุจำเป็นก็อาจไม่ปฏิบัติตามเป็นบางเรื่องได้

จึงเห็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรมของหมู่บ้านได้มีการวางแผนการในการดำเนินงานไว้เป็นส่วนใหญ่เป็นการสอดคล้องกับหลักการทางานสมัยใหม่ หากได้มีการปฏิบัติเช่นนี้ต่อไปเสมอ ๆ ประชาชนก็จะสามารถจัดดำเนินการต่าง ๆ ของตนเองในหมู่บ้านได้ผลสำเร็จด้วยดี

ตารางที่ 10 แสดงการวางกฎเกณฑ์ให้ราษฎรร่วมกันทางาน

การวางกฎเกณฑ์	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
มี	223	93.70	
มีบาง	15	6.30	
ไม่มี	—	—	
รวม	238	100	

ตารางที่ 11 แสดงการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของราษฎร

การปฏิบัติของราษฎร	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
ปฏิบัติการทั้งหมด	150	67.26	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ของผู้ตอบว่ามีกร วางกฎเกณฑ์ให้ ราษฎรร่วมกันทำงาน
ปฏิบัติตามเป็นบางเรื่อง	73	32.74	
ไม่ปฏิบัติตามเลย	—	—	
รวม	223	100	

จากคำถามที่ว่าในการวางโครงการทำกิจกรรมในหมู่บ้าน ส่วนมากใครเป็นผู้เริ่มโครงการ ได้รับคำตอบตามตารางที่ 12 คือตอบว่ากรรมการพัฒนาหมู่บ้านเป็นผู้เริ่มมี 71.01 เปอร์เซ็นต์ ตอบว่าพัฒนากรเป็นผู้เริ่มโครงการมี 13.45 เปอร์เซ็นต์ ชาวบ้านเป็นผู้เริ่มมี 10.08 เปอร์เซ็นต์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลเป็นผู้เริ่มมี 5.46 เปอร์เซ็นต์ จะเห็นได้ว่าการริเริ่มโครงการส่วนใหญ่มาจากกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของทางราชการที่ต้องการจะให้กรรมการพัฒนาหมู่บ้านเป็นผู้เริ่มเพราะคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับชาวบ้านมากที่สุด ยอมรับความต้องการของราษฎรเป็นอย่างดี และการวางโครงการเป็นไปตามความต้องการของราษฎรอย่างแท้จริงแล้วก็ยอมรับได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี เพราะเป็นกิจกรรมที่เขากำลังมีความต้องการอยู่

ตารางที่ 12 แสดงผู้เริ่มในการวางโครงการทำกิจกรรมในหมู่บ้าน

ผู้เริ่ม	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
กรรมการพัฒนาหมู่บ้าน	169	71.01	
พัฒนากร	32	13.45	
ชาวบ้าน	24	10.08	
เจ้าหน้าที่รัฐบาล	13	5.46	
รวม	238	100	

5. ความสามารถของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในการทำงานโดยไม่มีพัฒนากร

การดำเนินงานพัฒนาชุมชน ของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในปัจจุบัน มีพัฒนากรรับผิดชอบประจำกลุ่ม เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อที่จะฝึกสอนในคณะกรรมการรู้จักวิธีการทำงานแบบมีคณะกรรมการร่วมปรึกษาร่วมกัน รู้จักแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อที่ประชุม รู้จักการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อเสียงส่วนมากเห็นควรอย่างไรก็ยอมรับปฏิบัติตามอันเป็นวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย โดยที่ระยะเริ่มแรกโครงการจนถึงปัจจุบันทางราชการ ได้ให้พัฒนากร เป็นผู้ให้คำแนะนำฝึกสอนแก่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน จากความเห็นของกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่ทำการสัมภาษณ์ตามตารางที่ 13 ปรากฏว่ามีกรรมการที่เห็นว่าสามารถทำงานโดยลำพังได้โดยไม่ต้องมีพัฒนากร เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำอีกต่อไปประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ และเห็นว่าไม่สามารถทำได้โดยลำพัง 40 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่าส่วนใหญ่คือ 60 เปอร์เซ็นต์ มีความเชื่อมั่นในตนเองจนสามารถที่จะบริหารงานและจัดการงานของตนภายในหมู่บ้านได้โดยไม่ต้องมีที่ปรึกษา

ในจำนวนผู้ที่ตอบว่าสามารถทำงานโดยลำพังได้โดยไม่ต้องมีพัฒนากรนั้นได้เหตุผลว่า (ตามตารางที่ 14) เพราะกรรมการฯ เคยได้รับการอบรมมาแล้วจำนวน 50.71 เปอร์เซ็นต์ เพราะพัฒนากร เคยฝึกให้ชาวบ้านรู้แนวทางแล้วจำนวน 23.94 เปอร์เซ็นต์ และได้เหตุผลว่าเคยรวมทำงานมาแล้ว 25.35 เปอร์เซ็นต์ จากเหตุผลทั้งสามประการนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ตอบว่า

สามารถทำงานโดยลำพังได้นั้นเป็นผู้ที่เคยร่วมทำงานพัฒนาหมู่บ้านอย่างใกล้ชิดมาแล้วจนทำให้เกิดความรู้อย่างเข้าใจในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถร่วมปฏิบัติงานกันเองได้ ซึ่งมีจำนวนมากถึง ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ของผู้ตอบ แสดงให้เห็นว่าการฝึกหัดให้กรรมการรับผิดชอบในการทำกิจกรรมของหมู่บ้านนั้น สามารถทำให้คณะกรรมการส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจจนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้

สำหรับผู้ที่ตอบว่าคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและชาวบ้านไม่สามารถทำงานโดยไม่มีพัฒนาการเป็นผู้ให้คำแนะนำนั้น จากตารางที่ ๑๕ ใหญ่เหตุผลว่าเพราะขาดที่ปรึกษา ๕๔.๑๗ เปอร์เซ็นต์ ขาดเจ้าหน้าที่แนะนำและรวมโครงการ ๒๖.๐๔ เปอร์เซ็นต์ และชาวบ้านยังไม่มีความสามารถพอ ๑๕.๗๕ เปอร์เซ็นต์ นั้น มีผู้ตอบว่าชาวบ้านยังไม่มีความสามารถพอเพียง ๑๕.๗๕ เปอร์เซ็นต์ ส่วนอีกประมาณ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ตอบว่าตนเองว่าขาดที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ซึ่งที่จริงแล้วที่ปรึกษาทางด้านวิชาการระดับอำเภอก็มีอยู่และพร้อมที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ กรรมการพวกนี้จึงจัดอยู่ในจำพวกที่ยังไม่แน่ใจว่าตนเองและชาวบ้านจะสามารถทำงานโดยลำพังได้

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่ากรรมการส่วนใหญ่คือประมาณ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ของกรรมการทั้งหมดที่สัมภาษณ์ มีความเชื่อมั่นว่าสามารถทำงานโดยลำพังไม่ต้องมีพัฒนาการเป็นที่ปรึกษาได้ จึงนับว่าการฝึกหัดให้คณะกรรมการและชาวบ้านรู้จักวางโครงการทำงานและแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านของตนแบบการปกครองตนเองได้ผลประมาณ ๖๐ เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ ๑๓ แสดงความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเมื่อตอนพัฒนากรออกไป

ความเห็น	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
สามารถทำงานโดยลำพังได้	๑๔๒	๕๕.๖๖	
ไม่สามารถทำงานโดยไม่มีพัฒนาการ	๙๖	๔๐.๓๔	
รวม	๒๓๘	๑๐๐	

ตารางที่ ๑๔ แสดงเหตุผลคณะกรรมการและชาวบ้านสามารถทำงานพัฒนา
ต่อไปได้โดยไม่ต้องมีพัฒนาการ

ความเห็น	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
กรรมการเคยได้รับการอบรมมาแล้ว	๗๒	๕๐.๗๑	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ของผู้ที่มีความเห็น ว่าสามารถทำงาน โดยไม่มีพัฒนาการได้
เคยรวมทำงานมาแล้ว	๓๖	๒๕.๓๕	
พัฒนาการฝึกให้ชาวบ้านรู้แนวทางแล้ว	๓๔	๒๓.๙๔	
รวม	๑๔๒	๑๐๐	

ตารางที่ ๑๕ แสดงเหตุผลที่คณะกรรมการและชาวบ้านไม่สามารถทำงานต่อไปได้
โดยไม่มีพัฒนาการ

ความเห็น	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
ขาดที่ปรึกษา	๕๒	๕๔.๑๗	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของ ผู้ที่มีความเห็นว่าไม่ สามารถทำงานได้โดย ไม่มีพัฒนาการ
ขาดเจ้าหน้าที่แนะนำและรวมวางแผนโครงการ	๒๕	๒๖.๐๔	
ชาวบ้านยังไม่มีความสามารถพอ	๑๔	๑๔.๗๕	
รวม	๙๑	๑๐๐	

๖. ความสนใจต่อการปกครอง

ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจระหว่างรัฐบาลและประชาชน นโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลจะต้องเป็นที่เข้าใจและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน มิฉะนั้นแล้วก็จะไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในการปกครองและการพัฒนา ประชาชนจะต้องเรียนรู้หลักการรับผิดชอบของตนเองและการทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อพัฒนาระดับความเป็นอยู่และการปกครองในชุมชนของตน รัฐบาลย่อมไม่สามารถให้ความช่วยเหลือทั้งหมดในการพัฒนาสร้างความเจริญในหมู่บ้านและความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่รัฐบาลทำให้ก็จะไม่เป็นผลสำเร็จถ้าประชาชนขาดความคิดริเริ่มในการศึกษาค้นปัญหาและวางโครงการแก้ไขปัญหานั้น ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปกครองที่เป็นอยู่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาชุมชน ความสำเร็จต่าง ๆ ในหมู่บ้านย่อมขึ้นอยู่กับความพยายามของราษฎรในหมู่บ้านนั่นเอง รัฐบาลหรือพัฒนากรมีส่วนแต่เพียงให้ความช่วยเหลือบางอย่างเท่านั้น ความเข้าใจที่ถูกต้องและความสนใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของรัฐบาล และการปกครองจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งของประชาชน

เมื่อถามถึงการไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปรากฏตามตารางที่ ๑๖ คือส่วนมาก ๘๑.๕๑ เปอร์เซ็นต์ ไปออกเสียงลงคะแนนเมื่อมีการเลือกตั้งทุกครั้ง ผู้ที่ตอบว่าส่วนมากไม่มี ๑๗.๖๕ เปอร์เซ็นต์ ตอบว่าไปเป็นบางครั้งมีเพียง ๐.๘๔ เปอร์เซ็นต์ ส่วนผู้ที่ไม่เคยไปเลยไม่มี แสดงว่าส่วนมากสนใจต่อการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งประเภทใด จึงนับได้ว่ากระบวนการพัฒนาหมู่บ้านมีความสนใจต่อการปกครองบ้านเมืองรู้จักบทบาทหน้าที่และสิทธิของตนเอง

ตารางที่ ๑๖ แสดงการไปเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร

การไปเลือกตั้ง	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
ไปทุกครั้ง	๑๕๔	๘๑.๕๑	
ส่วนมากไป	๔๒	๑๗.๖๕	
ไปเป็นบางครั้ง	๒	๐.๘๔	
ไม่ได้ไปเลย	-	-	
รวม	๒๓๘	๑๐๐	

เพื่อที่จะทราบความต้องการของหมู่บ้าน จึงได้ตั้งคำถามว่าหมู่บ้านตำบลของท่านต้องการ
สิ่งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือไม่ เพื่อหยั่งถึงความรู้สึกว่าเขาพอใจในสิ่งที่เป็นอยู่ หรือ
ยังต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการครองชีพอื่น ๆ อีก ซึ่งได้รับคำตอบตามตารางที่ ๑๗ ดังนี้
ตอบว่าต้องการไฟฟ้า ๘๘.๖๖ เปอร์เซ็นต์ ต้องการน้ำประปา ๘๓.๑๘ เปอร์เซ็นต์ ต้องการถนน
๘๑.๖๐ เปอร์เซ็นต์ ต้องการเก็บขยะมูลฝอย ๕๐.๓๔ เปอร์เซ็นต์ ต้องการสถานที่รักษาคคนเจ็บไข
๘๐.๖๗ เปอร์เซ็นต์ ต้องการเจ้าหน้าที่ทำงานบริการประชาชน ๖๒.๖๐ เปอร์เซ็นต์ ส่วนพวกที่ไม่
ต้องการไฟฟ้า น้ำประปา ถนนไม่มี มีพวกที่ไม่ต้องการการเก็บขยะมูลฝอย ๔๙.๖๖ เปอร์เซ็นต์ ไม่
ต้องการเจ้าหน้าที่ทำงานบริการประชาชน ๓๖.๑๔ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งพวกนี้ยังอาจจะมองไม่เห็นภาพของ
การที่ต้องมีเจ้าหน้าที่รับภาระในเรื่องนี้ เช่น การเก็บขยะมูลฝอยในหมู่บ้านบางแห่งที่มีคนยังไม่หนา
แน่นก็ยังไม่เห็นความจำเป็น เจ้าหน้าที่บริการประชาชนก็เช่นเดียวกัน จึงเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เกือบ
๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ต้องการที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านสาธารณูปการและสาธารณูปโภค
โดยเห็นความจำเป็นและต้องการสิ่งเหล่านี้

ตารางที่ ๑๗ แสดงความต้องการของหมู่บ้าน

ความต้องการ	ไฟฟ้า		น้ำประปา		ถนน		การเก็บขยะมูลฝอย		สถานรักษาคนไข้		เจ้าหน้าที่ทำงานบริการประชาชน	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ต้องการ	๒๑.๑	๘๘.๖๖	๑๙๘	๘๓.๑๙	๒๑๘	๘๑.๖๐	๘๖	๕๐.๓๔	๑๙๒	๘๐.๖๓	๑๔๙	๖๒.๖๐
ไม่ต้องการ	-	-	-	-	-	-	๑๔๒	๕๙.๖๖	๑๔	๕.๘๘	๘๖	๓๖.๑๔
มีแล้ว	๒๓	๙.๖๖	๓๘	๑๕.๒๙	๑๘	๖.๕๖	-	-	๓๒	๑๓.๕๕	-	-
ไม่ตอบ	๔	๑.๖๘	๖	๒.๕๒	๒	๐.๘๔	-	-	-	-	๓	๑.๒๖
รวม	๒๓๘	๑๐๐	๒๓๘	๑๐๐	๒๓๘	๑๐๐	๒๓๘	๑๐๐	๒๓๘	๑๐๐	๒๓๘	๑๐๐

จากการถามถึงการรู้จักองค์การปกครองท้องถิ่นของกรมการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อที่จะทราบว่ากรมการพัฒนาชุมชนได้พยายามที่จะให้ประชาชนตื่นตัว เพื่อเข้ามามีบทบาทในการจัดการปกครองตนเอง เช่น การคิดค้นปัญหา การแก้ปัญหา การตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง พยายามหาทางที่จะฝึกให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสามารถปกครองตนเองได้ และเมื่อตำบลใดมีความเจริญพอที่จะยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปใดรูปหนึ่งใดก็จะโดยฐานะเพื่อให้ปกครองตนเองต่อไป จึงได้ตั้งคำถามเพื่อทราบถึงการรู้จักหรือทราบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ ปรากฏตามตารางที่ ๑๘ คือมีผู้รู้จักเทศบาล ๖๘.๑๗ เปอร์เซ็นต์ ไม่รู้จัก ๓๑.๘๓ เปอร์เซ็นต์ มีผู้รู้จักสุขาภิบาล ๕๕.๔๖ เปอร์เซ็นต์ ไม่รู้จัก ๔๔.๕๔ เปอร์เซ็นต์ มีผู้รู้จักองค์การบริหารส่วนตำบล ๕๐.๘๔ เปอร์เซ็นต์ ไม่รู้จัก ๔๙.๑๖ เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่ากรมการพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนมากเกินกว่าครึ่งเล็กน้อยรู้จักองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้ง ๓ รูป คือรู้จักเทศบาลมากที่สุดรองลงมาคือสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับ และยังมีกรมการที่ไม่ทราบรูปขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมากพอสมควร คือประมาณ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ จึงนับได้ว่ากรมการประเภทหลังนี้ ยังไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นที่จะมีการปกครองตนเองเท่าไรนัก ซึ่งกรมการประเภทนี้จะต้องให้คำแนะนำและฝึกอบรมต่อไปอีก

จากคำถามที่ถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับควรรยกฐานะหมู่บ้านตำบลของตนขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปใด จากคำตอบตารางที่ ๑๕ ปรากฏว่าผู้ที่เห็นว่าควรรยกฐานะเป็นสุขาภิบาล มี ๔๗.๔๔ เปอร์เซ็นต์ ควรรยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ๔๐.๓๔ เปอร์เซ็นต์ ควรรยกฐานะเป็นเทศบาลมีเพียง ๑๐.๐๘ เปอร์เซ็นต์ และตอบว่าไม่ทราบ ๒.๑๐ เปอร์เซ็นต์ จึงเห็นว่าคำตอบตามตารางนี้เชื่อไม่มีใครรอยเปอร์เซ็นต์ เพราะมีผู้ที่ไม่รู้จักองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นด้วย (ตามตารางที่ ๑๘) ถึงประมาณ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ตอบว่าไม่ทราบตามคำถามนี้เพียง ๒ เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น ซึ่งอาจจะเกิดจากความไม่เข้าใจระหว่างผู้ถามกับผู้ตอบ แต่ถึงอย่างไรผู้ที่ตอบว่ารู้จักองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นก็มีเกินกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ในจำนวนผู้ตอบก็พอจะทราบเป็นแนวโน้มได้ว่ากรรมการส่วนมากต้องการที่จะยกฐานะหมู่บ้าน ตำบลของตนขึ้นเป็นสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ ๑๘ แสดงการรู้จักองค์การปกครองท้องถิ่น

ชื่อองค์การ	จำนวน		ไม่ทราบ		รวม	
	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
เทศบาล	๑๖๒	๖๘.๐๗	๗๖	๓๑.๙๓	๒๓๘	๑๐๐
สุขาภิบาล	๑๓๖	๕๕.๔๖	๑๐๖	๔๔.๕๔	๒๓๘	๑๐๐
องค์การบริหารส่วนตำบล	๑๒๑	๕๐.๘๔	๑๑๗	๔๙.๑๖	๒๓๘	๑๐๐

ตารางที่ ๑๙ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการยกฐานะหมู่บ้าน ตำบล
เป็นองค์การท้องถิ่น

ควยกฐานะเป็น	จำนวนผู้ตอบ	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
เทศบาล	๒๔	๑๐.๐๘	
สุขาภิบาล	๑๑๓	๔๗.๔๘	
องค์การบริหารส่วนตำบล	๘๖	๔๐.๓๔	
ไม่ทราบ	๕	๒.๑๐	
รวม	๒๓๘	๑๐๐	

ตามตารางที่ ๑๙ ส่วนมากต้องการจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ประปา ไฟฟ้า ถนน ฯลฯ เพื่อที่จะทราบว่าเมื่อหมู่บ้านตำบลของตนยกฐานะเป็นองค์การส่วนท้องถิ่นแล้ว ยินดียอมรับภาระเพิ่มขึ้นหรือไม่ ปรากฏตามตารางที่ ๒๐ ดังนี้ คือยินดีรับใช้ให้ความคิดเห็น ๘๗.๔๘ เปอร์เซ็นต์ ไม่นินดี ๒.๕๒ เปอร์เซ็นต์ และยินดีเสียภาษีเพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่ ๘๕.๓๔ เปอร์เซ็นต์ ไม่นินดี ๔.๖๒ เปอร์เซ็นต์ จากตัวเลขจะเห็นได้ว่าส่วนมากเกือบทั้งหมด ยินดีรับใช้ให้ความคิดเห็น และยินดีเสียภาษีเพิ่มขึ้น แสดงว่ากรรมการพัฒนาหมู่บ้านพร้อมที่จะรับภาระทุกอย่าง เมื่อได้ยกฐานะหมู่บ้านตำบลของเขาเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอนาคต

ตารางที่ ๒๐ แสดงการยอมรับภาระเมื่อมีการปกครองท้องถิ่น

ภาระ	ยินดี		ไม่ยินดี		รวม	
	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ยินดีรับใช้ที่ให้ความคิดเห็น	๒๓๒	๘๓.๔๘	๖	๒.๕๒	๒๓๘	๑๐๐
ยอมเสียภาษีเพิ่มขึ้นจากที่ - เป็นอยู่	๒๒๗	๘๕.๓๘	๑๑	๔.๖๒	๒๓๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๒๐ ได้ตามถึงการวิพากษ์วิจารณ์ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานพัฒนาหมู่บ้านตำบล เพราะการวิพากษ์วิจารณ์นี้แสดงถึงความสนใจต่อความเป็นไปของการพัฒนาหมู่บ้านตำบล จึงได้มีความสนใจและวิพากษ์วิจารณ์ออกความคิดเห็น จากตัวเลขในตารางปรากฏว่ามีผู้เคยวิพากษ์วิจารณ์ให้ความเห็นเกี่ยวกับการทำงานพัฒนาหมู่บ้านตำบล ๘๒.๓๕ เปอร์เซ็นต์ มีผู้ไม่เคยวิพากษ์วิจารณ์ให้ความเห็นเพียง ๑๗.๖๕ เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่าส่วนมากสนใจต่อการพัฒนาหมู่บ้านตำบลของตนเอง

ตารางที่ ๒๑ แสดงการวิพากษ์วิจารณ์ให้ความเห็นเกี่ยวกับการทำงานพัฒนาหมู่บ้านตำบล

การวิพากษ์วิจารณ์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
เคย	๑๘๖	๘๒.๓๕	
ไม่เคย	๕๒	๑๗.๖๕	
เฉย ๆ	-	-	
รวม	๒๓๘	๑๐๐	

สรุป

จากการตอบคำถามของกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน แสดงว่าผู้ตอบคือกรรมการพัฒนาหมู่บ้านมีความตื่นตัว มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักวิธีการทำงานตามแบบวิธีการปกครองตนเอง อยู่ในระดับดี ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการเหล่านี้ได้เคยรับการอบรมฝึกสอนและได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลโดยเฉพาะพัฒนากร และได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติในฐานะที่เป็นกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ให้รู้จักใช้ความคิดริเริ่มแสดงความคิดเห็น ความเป็นอยู่ของหมู่บ้านตำบลในชนบท จึงได้รับการเปลี่ยนแปลงไปในทางเจริญขึ้น เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น การอนามัยดีขึ้น การคมนาคมการติดต่อสื่อสารสะดวกขึ้น ราษฎรมีโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวในที่อื่นได้เห็นความเจริญของที่อื่น ได้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยคำบอกเล่าของผู้อื่น โดยเฉพาะวิทยุกำลังมีบทบาทมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านได้ทราบถึงปัญหาของตนและเกิดความคิดในการสร้างความเจริญให้แก่ตนเองและหมู่บ้านของตน อย่างไรก็ตามการเปิดโอกาสให้คนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การทำให้ราษฎรมีความรู้สึกรู้สึกตื่นตัว มีความรับผิดชอบต่องานและมีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นเครื่องช่วยกระตุ้นเตือนให้ราษฎรรู้จักค้นคว้าหาความรู้ กระทำตนให้ทันต่อเหตุการณ์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความสำเร็จของงานพัฒนาชุมชนส่วนหนึ่ง และเมื่อราษฎรส่วนมากมีความเป็นอยู่ดีมีฐานะดี รู้จักเสียสละทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักการแก้ปัญหาและบริหารงานของตนเองได้แล้ว การที่จะยกฐานะชาติไทยเขตหนึ่งให้องคการส่วนท้องถิ่นปกครองตนเองก็ย่อมทำได้โดยปราศจากข้อขัดข้อง.